

MEĐUNARODNI SUD ZA KRIVIČNO GONJENJE OSOBA
ODGOVORNIH ZA TEŠKA KRŠENJA MEĐUNARODNOG PRAVA
POČINJENA NA TERITORIJI BIVŠE JUGOSLAVIJE OD 1991.

OBJEDINJENA IZJAVA SVJEDOKA

PODACI O SVJEDOKU:

Prezime: [REDACTED]
Ime: [REDACTED] Ime oca: [REDACTED]
Nadimak: [REDACTED] Pol: muški
Datum rođenja: [REDACTED] Mjesto rođenja: [REDACTED]

Nacionalnost: Bosanac Vjeroispovijest: muslimanska

Jezik/jezici koje govori: bosanski

Jezik/jezici koje piše (ako se razlikuje od navedenih):

Jezici korišteni u toku razgovora: BHS i Engleski

Trenutno zanimanje: [REDACTED]

Prethodno: [REDACTED]

Datum(i) razgovora: [REDACTED]

Razgovor(e) vodili / prevodio(la): Amir Zec, Tomasz Blaszczyk, Milan Gal

[REDACTED]

1. Ja sam prethodno davao izjave Uredu tužioca (OTP) i svjedočio sam pred Međunarodnim sudom u predmetu Momčilo Krajišnik 31. marta 2005 i 1. aprila 2005. godine. Prije svjedočenja u ovom predmetu imao sam razgovor sa predstavnicima OTP-a i data mi je prilika da unesem ispravke kao i da proširim svoje prethodne izjave i svjedočenje. Predstavnici OTP-a su pripremili izvještaje sa tih razgovora. Prije nego što sam dao ovu izjavu pregledao sam svoj prethodni dokazni materijal i slažem se da su ovdje objedinjeni relevantni dijelovi tog postojećeg materijala i da su tačni po mom najboljem sjećanju.

Opšti podaci

2.

Rogatica prije rata

3. Muslimani su bili većina u Rogatici. Mnogi Muslimani su bili na položajima u vlasti. Zajednicu je sačinjavalo 57% Muslimana, 3% Hrvata, nešto Čigana i Židova, a ostalo su bili Srbi.⁵
4. Prije rata svi su se odlično slagali. Muslimani i Srbi su se družili i bilo je mnogo mješovitih brakova. Rogatica je uglavnom bila poznata po automobilskoj industriji, rudarstvu, tekstilu, drvetu i poljoprivredi. Bila je aktivno mjesto, opština je imala otprilike 25.000-27.000 stanovnika, a sam grad otprilike 7.000-10.000. JNA sam služio u Rijeci od 1970. do 1971. Nisam se bavio politikom niti sam bio član ijedne stranke. Imao sam mnogo prijatelja Srba, na moju nesreću svi su bili članovi SDS-a.⁶

Politički izbori u Rogatici

5. Predsjednik SDS-a bio je Sveto Veselinović. Ostali viši članovi stranke su bili: Mile Sokolović, Veljko Bojović, Rajko Kušić, Tomo Pavlović, Tomo Batinić, Dušan Planojević i Mile Ujić. Ti su ljudi bili utjecajni unutar zajednice.⁷
6. Predsjednik SDA bio je Ismet Osmanović. Drugi viši članovi SDA bili su Adil Lutvić i Hasan Šehić.⁸

² Izjava MKSJ, str.2

³ T.11222 u Krajišniku

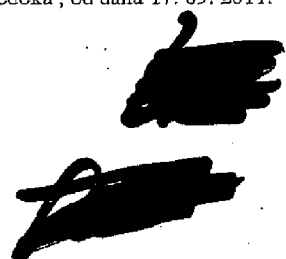
⁴ Dodatni informativni list od 24. marta 2005. Objašnjenje od svjedoka, od dana 17. 09. 2011.

⁵ Izjava MKSJ, str.2

⁶ Izjava MKSJ, str.2

⁷ Izjava MKSJ, str.2

⁸ Izjava MKSJ, str.2

7. SDA je pobijedila na izborima. Srbi su bili drugi a treći je bio SDP. Nakon izbora, stvari su se promijenile. Policija se počela dijeliti u dvije grupe, na Srbe i Muslimane. Došlo je do podjele kafića, barova i drugih klubova po nacionalnoj liniji. Srbi iz mog preduzeća su otišli na front u Hrvatsku. Došlo je do podjele preduzeća. Srbi su dobijali optremninu da bi svojevrijedno napustili posao. Razgovarao sam sa svojim prijateljem Rajkom Kušićem [REDACTED] [REDACTED] Bio je u vojnom dijelu tvornice. Pitao sam ga zašto napušta dobar posao. On mi je odgovorio: "Radovan me bolje plaća."⁹ Znao sam pa stoga nisam pitao koji Radovan, radilo se o predsjedniku SDS-a, srpskog naroda.¹⁰
8. Nakon izbora, Adil Lutvić, Musliman, postao je predsjednik opštine. Ismet Osmanović je postao načelnik policije. Bio je Musliman. Zamjenik načelnika policije bio je Srbin. Zvao se Mladen Vasiljević. Predsjednik Izvršnog odbora opštine bio je Mile Ujić.¹¹
9. U početku je sva policija bila u istoj zgradi. Negdje u aprilu 1992. je došlo do promjena. Promjene su naredili Mladen Vasiljević, Sveto Veselinović i Rajko Kušić. Srbi su osnovali svoju vlastitu policiju i preselili su u drugu zgradu. Zadržali su iste uniforme, ali su promijenili oznake. Na oznakama je pisalo SDS, a SDS je pisalo i na njihovim kapama. Riječ "policija" je bila napisana ćirilicom.¹²

Vojne vježbe

10. U gradu nije bilo aktivne vojske, ali su svi bili rezervisti. Sa početkom rata u Hrvatskoj često su slani pozivi za vojnu vježbu. Pozvan sam nekoliko puta prije i nakon izbora. Postrojili bi nas i provjerili da li smo svi na broju. Komandanti rezervista su u to vrijeme bili i Muslimani i Srbi. Kasnije je muslimanskim komandantima rečeno da više nisu potrebni ni oni ni njihova muslimanska vojska. Organizirana je velika vojna vježba i svi smo se našli na stadionu, i Srbi i Muslimani. Nekoliko oficira JNA je objavilo da mi muslimanski rezervisti više nismo potrebni i da ubuduće nećemo sudjelovati ni u jednoj vježbi. Dvoje ljudi koji su bili nadležni za mjesne rezerviste bili su Radomir Bukva i Petar Ješić. Neki od oficira koji su se tamo okupili bili su iz Srbije. Isto tako su rekli da svi oni Muslimani koji ne žele ići boriti se u Hrvatsku ne treba da se vraćaju. Ta obavijest je bila potpuno iznenađenje. Vjerovali smo da je vojska još uvijek ona JNA u koju su svi uključeni.¹³
11. Većina članova SDS-a koje sam spomenuo su viđani u društvu JNA. Većina ljudi koji su viđani u društvu četnika i koji su sa njima radili su bili utjecajni Srbi. Jedna od osoba koja je imala puno kontakta sa četničkom jedinicom bio je Veljko Bojović i njegova dva sina, Radan i Mišo Bojović.¹⁴

Incidenti koji su prethodili granatiranju Rogatice

⁹ Izjava MKSJ, str.2,3, svjedok je promijenio "SPD" u "SDP" 17. 09. 2011.

¹⁰ T.11225 u Krajišniku

¹¹ Izjava MKSJ, str.3

¹² Izjava MKSJ, str.3

¹³ Izjava MKSJ, str.3

¹⁴ Izjava MKSJ, str.4

12. Jednog dana u grad je došao veliki broj vojnika i oficira JNA. Otišli su u zgradu opštine. Tamo su stigli u kamionima i pokupili su oružje koje je tamo uskladišteno za Teritorijalnu odbranu. Stigli su tamo u kamionima i pokupili oružje koje je bilo uskladišteno za Teritorijalnu odbranu. Komandant TO-a i načelnik policije koji su bili Muslimani su se tome suprotstavili. Ja sam bio blizu. Pucalo se. Neki policajci Muslimani su se suprotstavili i ranili su ih vojnici JNA. JNA nije tada uzela oružje TO-a. JNA je drugom prilikom uspjela uzeti oružje.¹⁵
13. Prije granatiranja u selima pokraj Rogatice se dogodilo nekoliko ubistava. Kao rezultat toga ljude je počela hvatati panika. Muškarci Srbi su već bili na svojim vojnim položajima izvan Rogatice. Žene i djeca srpske nacionalnosti već su otišli sa područja. Jedini koji su ostali u Rogatici bili su Muslimani i nekoliko Srba koji se nisu slagali sa Kušićem.¹⁶ Ubistva su izvršena nad Muslimanima a oni koje je počela hvatati panika su takođe bili Muslimani.¹⁷
14. Kušić i njegovi istomišljenici su se već počeli ponašati kao pripadnici četničkog odreda ili voda. Već su tako i djelovali po selima oko Rogatice gdje je bilo muslimansko življe. Mislím da su te Muslimane pobili Srbi u uniformama. Ovo mišljenje baziram na izjavama ljudi koji su živjeli u tim selima a koji su vidjeli srpskog vojnika kako ubija nekoliko ljudi, uključujući i žene. Ljudi koji su to izjavili su Muslimani.¹⁸
15. Nisam ništa čuo o napadima na Srbe u selu Borika. Međutim, čuo sam da je jedan stariji čovjek koji je bio Srbin ubijen dok je opsluživao stoku.¹⁹
16. Kada su granatirana okolna sela, starija žena Hrvatica je pobjegla odatle. Vidio sam je na ulici i pozvao je u svoju kuću. [REDACTED]

Raspodjela oružja u Rogatici

17. [REDACTED]
18. [REDACTED]

¹⁵ Izjava MKSJ, str.3

¹⁶ Izjava MKSJ, str.4

¹⁷ Informativni list od 30. marta 2005; T.11235 u Krajišniku

¹⁸ T.11234-11235 u Krajišniku

¹⁹ T.11296 u Krajišniku

²⁰ T.11236 u Krajišniku

²¹ T.11299 u Krajišniku

²² T.11233 u Krajišniku

- [REDACTED]
19. Ja sam lično vidio kamionce kako dolaze u mnogo navrata. Bili su to vojni kamioni koji su pripadali Jugoslovenskoj Narodnoj Armiji i kamioni mojih srpskih komšija koji su tu došli privatno u blizinu crkve.²⁶
20. Lično sam vidio sanduke koji se pojavljuju iz tih kamiona. Sve se odvijalo na udaljenosti od 20 do 30 metara [REDACTED] od mjesta gdje su došli kamioni i gdje su istovarani sanduci iz kamiona. Vidio sam svoje naoružane komšije kako nose sanduke u Dom, centar koji se nalazi preko puta crkve. Mjesto je bilo obezbjeđeno, ljudi su bili naoružani i u uniformama. Sve komšije koje sam tom prilikom vidio bili su Srbi, ljudi srpske nacionalnosti.²⁷ Nisam vidio kako se oružje pojavljuje iz sanduka.²⁸
21. Bilo je velikih sanduka, vjerovatno dva metra dugih i metar širokih. Bilo je i manjih sanduka, sanduka srednje veličine, dakle sanduka raznih veličina.²⁹
22. Do zaključka da sanduci koje sam vidio sadrže oružje sam došao vrlo jednostavno. Dovoženi su vojnim kamionima. Postojalo je obezbjeđenje koje su vršili naoružani ljudi i pružali zaštitu. Takođe sam uzeo u obzir okolnosti i situaciju u cijeloj Bosni i Hercegovini, kao i informacije koje smo dobili od ljudi koji su pobjegli, na primjer, iz Višegrada. Oni su obznanili da je to oružje, oružje koje je uskladišteno u centru, u Domu. Tada sam počeo da sumnjam i naslućujem da će se nešto velikih razmjera dogoditi u Rogatici i da će slike koje sam prethodno vidio na televiziji, na tv ekranima, biti ponovljene, slike iz Zvornika, Višegrada, i tako dalje.³⁰
23. Nije mi uopšte poznato da je postojalo ikakvo naoružavanje Muslimana na mom području u periodu oko marta 1992. godine.³¹

Vojna skupina na čelu sa Rajkom Kušićem

24. U Rogatici je osnovana paravojna skupina. Baza im je bila kod sela Borike. Rajko Kušić je bio komandant te paravojne skupine. Nisu dolazili u Rogaticu, ali su imali obuku u manjim selima. Tu je muslimansko stanovništvo maltretirano uglavnom od strane pripadnika paravojnih jedinica. Na njihovim oznakama je pisalo: "S vjerom u Boga, sloboda ili smrt." Na kapama su imali oznake sa lubanjom i pisalo je SDS.³²

²³ Izjava MKSJ, str.3

²⁴ T.11230 u Krajišniku

²⁵ T.11305 u Krajišniku

²⁶ T.11228 u Krajišniku

²⁷ T.11229-11231 u Krajišniku

²⁸ T.11231 u Krajišniku

²⁹ T.11231 u Krajišniku

³⁰ T.11229 u Krajišniku

³¹ T.11295-11296 u Krajišniku

³² Izjava MKSJ, str.3,4

25. Sredinom aprila 1992. [REDAKCIJA] sam sreo Rajka Kušića. [REDAKCIJA] [REDAKCIJA] bili smo prijatelji. Pitao sam ga šta se događa. Njegov izraz se promijenio i on bi mi samo rekao da on i JNA moraju braniti srpski narod i srpsku zemlju.³³
26. Jedna grupa Srba je u selu Gučevo organizirala svoju vlastitu rezervnu jedinicu JNA. Vodili su ih Radomir Bukva i Petar Ješić. Komandant te jedinice bio je Radomir Furtula. Svi su oni bili Srbi i vodio ih je SDS.³⁴ Ne znam da li su Radomir Furtula i Petar Ješić bili članovi SDS-a.³⁵

Granatiranje i čišćenje Rogatice

27. Rogatica se nalazi u dolini i mogao sam vidjeti artiljerijske položaje koji su nas okruživali. Vidio sam kako je sagrađena cesta otprilike mjesec dana prije granatiranja tako da bi artiljerija i oružje mogli biti transportirani na položaje. Vidio sam kako se to događa. Cesta je okruživala grad, a to je značilo da JNA nije morala ići kroz centar grada.³⁶
28. Artiljerijske položaje sam vidio golim okom. Najbliži artiljerijski položaj bio je udaljen možda oko 50 do 60 metara vazdušne linije od moje kuće. Bila je to lokacija u krugu fabrike. Čak sam prepoznao i osobu koja je upravljala oružjem. Bio je to moj komšija, Srbin, njegov vrt je bio nasuprot moga. Postojao je još jedan položaj koji je bio jako blizu, drugi položaj sa kojeg je dolazila vatra, i ja sam lično vidio te operacije. Udaljen je možda oko 100 metara vazdušnom linijom. I tu sam prepoznao ljude koji su upravljali oružjem. Jedan od njih je išao sa mnom u osnovnu školu. Zvao se [REDAKCIJA] po nacionalnosti Srbin, i on je pucao iz tog oružja. Vidio sam takođe i njegova dva brata. Ostali artiljerijski položaji su se mogli vidjeti samo kad se pucalo sa njih, kad bi ljudi čuli zvuk i vidjeli dim. Vidio sam da je u tom dijelu Rogatica bila u potpunosti okružena artiljerijom iz koje se pucalo.³⁷
29. Pošto su srpske žene i djeca već bili evakuisani u Srbiju, bilo je jasno protiv koga su bile namijenjene te granate i šta im je bio cilj, šta im je bila meta.³⁸
30. Granatiranje je počelo u podne 21. ili 22. maja 1992. Otišao sam sa svojim prijateljem posjetiti drugog prijatelja [REDAKCIJA]. Pili smo kafu u njegovom stražnjem dvorištu kad je došlo do velike eksplozije. Granatiranje je dolazilo iz pravca brda Ptičjak, iz dijela grada koji se zove Donje polje. Granatiranje je takođe dolazilo iz pravca sela Krmčiči, iz tvornica Roteks i Alpo i sa brda koja se zovu Hrid i Gučevo.³⁹
31. Prije granatiranja nije bilo upozorenja. U Rogatici nije bilo organizirane odbrane. Nije uopšte bilo odbrane.⁴⁰ Nije bilo pucnjave niti napada u samom gradu u toku prethodne noći niti tog dana prije podneva.⁴¹

³³ Izjava MKSJ, str.4

³⁴ Izjava MKSJ, str.4

³⁵ T.11296 u Krajišniku

³⁶ Izjava MKSJ, str.4

³⁷ T.11236-11237 u Krajišniku

³⁸ T.11239 u Krajišniku

³⁹ T.11238 u Krajišniku; Izjava MK

⁴⁰ Izjava MKSJ, str.4

32. Kada je počelo prvo granatiranje, otišao sam po svoju [REDACTED] u dućan u kojem je radila i otrčali smo kući [REDACTED]. Svuda je nastala panika. Tog dana granatiranje je trajalo tri ili četiri sata. Sakrili smo se u podrumu gdje smo proveli sljedećih šest do sedam dana.⁴²
33. Kasnije smo pobjegli u komšijinu kuću, jer je naša kuća oštećena. Tamo smo ostali otprilike 20 dana. U komšijinoj kući sam se popeo na krov sa kojeg sam vidio da gađaju muslimanska područja. Srpska područja nisu granatirana.⁴³ Moj komšija se zvao [REDACTED].⁴⁴
34. Sa krova kuće mogao komšije mogao sam vidjeti gdje se izvode sve operacije i vidio sam gdje je bilo usmjereno granatiranje. Bilo je to samo na muslimanske kuće. Srpska ulica gdje je bila srpska crkva je bila netaknuta. Ništa nije bilo oštećeno. Sve sam to mogao vidjeti golim okom jer je sve to bilo blizu. Čak su i kuće koje su pripadale mojim komšijama Srbima bile netaknute. Nakon prvog granatiranja i nakon sveukupnog granatiranja koje se desilo njihove kuće su ostale netaknute.⁴⁵
35. Granata je ubila jednog dječaka. Čovjek koji je ispalio granatu je Slavko Lubarda. Vidio sam ga u području iz kojeg je ispaljena granata. Kasnije sam ga vidio kroz dalekozor na položaju sa kojeg je ispaljena granata.⁴⁶
36. Grad Rogatica granatiran je jako dugo. Srpske vojne formacije ušle su postepeno u grad, čišćeći ulicu za ulicom, kuću za kućom, i tako su se približili centru grada. Dešavalo se to dva i po ili tri i po mjeseca, sve dok cijeli grad nije bio očišćen od muslimanskog življa i potpuno preuzet od strane srpskih vojnih formacija.⁴⁷
37. "Čišćenje" u ratu je nešto najružnije što se može zamisliti. Najbolji način da to opišem je na primjeru jedne kuće. Kuća se granatira, u nju se nasilno uđe, silom, vrata se provale, koriste se automatske puške i mitraljezi i puca se bez milosti na kuću. Ako bi neko bio u toj kući bio bi ubijen. Ko god ima sreću da nije ubijen bio bi uhapšen. A onda bi ušli specijalci. Imali su bacalice plamena i tako su palili kuće. Tako se radilo od kuće do kuće, iz ulice u ulicu, iz naselja u naselje sve dok na kraju cijeli grad nije bio uništen. Sve muslimanske kuće su popaljene. Mnogi ljudi, nevini ljudi, civili, žene i djeca su izgubili živote.⁴⁸
38. Čišćenje je nehumani čin kojeg su Srbi počinili nad nenaoružanim civilima u gradu koji nisu imali nikakvu namjeru da pruže ikakav otpor srpskim vojnicima ili našim srpskim komšijama.⁴⁹

⁴¹ T.11239 u Krajišniku

⁴² T.11238 u Krajišniku; Izjava MKSJ, str.4

⁴³ Izjava MKSJ, str.4

⁴⁴ Slavko LUBARDA promijenjeno u Muhamed NALBANTIĆ od strane svjedoka, 17. 09. 2011.

⁴⁵ T.11240 u Krajišniku

⁴⁶ Izjava MKSJ, str.5

⁴⁷ T.11242, 11244 u Krajišniku

⁴⁸ T. 11244 u Krajišniku

⁴⁹ T. 11245 u Krajišniku

39. Pokazan mi je dokument (65ter#08207) pod nazivom Srpska vojska Bosne i Hercegovine, Komanda Rogatičke brigade, datum 11. juni 1992. godine, sa potpisom Rajka KUŠIĆA u kojem srpska vojska kaže da nije bilo većih neprijateljskih aktivnosti. Mi smo bili civili bez oružja tako da smo bili u rukama srpske vojske.⁵⁰
40. [REDACTED]
41. Mnogi su odvedeni u školu "Veljko Vlahović" koja je bila pretvorena u pritvorenički centar. Drugi su odvedeni na mjesto gdje je istovarano oružje. Tu su držani u pritvoru. Neke druge, pak, su odveli u osnovnu školu i tamo zatvorili. A četvrta grupa je odvedena na farmu, u one ambare na farmi koji su stajali godinama prazni. Peta grupa je odvedena u fabriku i tamo zatočena.⁵³
42. Ne znam službeni podatak o tome koliko je ubijeno civila u Rogatici, koliko ih je izgubilo živote u operaciji čišćenja Rogatice ali znam da je, mislim, 19. jula 1992. u vremenu od jednog sata [REDACTED] susjedne dvije ulice koje su bile naseljene čisto muslimanskim stanovništvom, ubijeno 300 ljudi. Ja sam uspio pobjeći u zadnji čas jer sam pobjegao na trg gdje je većina stanovništva već bila izbjegla. Na trgu je bilo nekoliko novih zgrada koje su bile prilično dobro zaštićene tako da smo mogli naći zaklon u podrumima tih zgrada. To nam je u to vrijeme bio jedini spas. Znam za ta ubistva jer mi je srpski vojnik kojeg sam poznavao ispričao o ubistvu 300 ljudi, šta je napravljeno u mojoj ulici i koliko je nevinih žena i djece među žrtvama. Rekao mi je o ovome dok sam bio zatočen u školi.⁵⁴ [REDACTED]
43. Kada smo pobjegli u centar grada po putu smo vidjeli oklopne transportere i tenkove. Čuli smo nekoliko oglasa srpske vojske i četnika. Davali su obavijesti na megafon. Govorili su da se Muslimani koji nemaju oružja trebaju predati kod srednje škole.⁵⁶
44. Nakon granatiranja i nakon što su nas okupili, vidio sam da je 5. užički korpus raspoređen u Mesiće, a da su Arkanove jedinice raspoređene u Borike. Kasnije su ušli i tada je počeo pravi pakao.⁵⁷ [REDACTED]

⁵⁰ T.11255-11256 u Krajišniku

⁵¹ T.11240-11241 u Krajišniku

⁵² T.11242 u Krajišniku

⁵³ T. 11244 u Krajišniku

⁵⁴ T. 11246-11247 u Krajišniku

⁵⁵ T. 11295 u Krajišniku

⁵⁶ Izjava MKSJ, str.4

⁵⁷ Izjava MKSJ, str.5

[REDACTED]

45. [REDACTED]

Obavještenja za nesrbe da napuste opštinu Rogatica

46. Početkom juna Živojin Novaković, koji je predstavljao Vojsku Republike Srpske, pozvao je muslimansko stanovništvo Rogatice da se predaju i odu do školskog centra "Veljko Vlahović". To se odvijalo na gradskom trgu. On je tu obavijest dao iz oklopnog transportera. [REDACTED] Rekao sam mu da je škola premala da bi se svi u njoj smjestili jer je u ovom dijelu grada gdje su se nalazili trg i nove zgrade bilo do 3000 žena, djece i bolesnih, muškaraca, civila. Rekao sam mu da samo istakne svoju srpsku zastavu i da nas pusti da idemo budući da sada imaju kontrolu nad gradom. [REDACTED] Pokušao mi je reći da će pitati komandu da li je to moguće. Otišao je u svoj oklopni transporter i uputio radio poziv. Vratio se i rekao mi je da to nije moguće. Rekao mi je da će grad biti "očišćen" i da svi moramo otići u školu, i da će svako ko bude zatečen u gradu biti ubijen. Rečeno mi je da ćemo morati ostati samo nekoliko dana dok se situacija ne smiri. Živojin Novaković mi je takode rekao da svi moramo otići u srednjoškolski centar da bi izbjegli čišćenje.⁶⁰
47. Oglasi su dolazili od komande srpske vojske i komande koju je predvodio Rajko Kušić.⁶¹
48. Nismo htjeli ići u školu. Granatirali su to područje da bi nas prisilili da idemo. Pale su prve žrtve.⁶²
49. Nakon prvih žrtava, shvatio sam da nemamo izbora već da odemo u školu. Otprilike između 200 i 300 ljudi je odlučilo da ode i da se preda. Kad smo stigli vidio sam da je već 100 ljudi tamo.⁶³
50. Kad god su koristili megafone da nešto objave rekli su da u toj školi, u toj zgradi škole trebamo ostati dva do tri dana, dok se grad ne očisti, da će nas zaštititi od posljedica rata, da neće biti pucnjave, da neće pucati na nas, da nećemo imati nikakvih problema, da ćemo samo izbjeci ratne operacije koje se odvijaju u gradu ako se sklonimo u zgradu škole na dva do tri dana.⁶⁴

Zatočenički logor u školi "Veljko Vlahović"

⁵⁸ T. 11297 u Krajišniku

⁵⁹ T. 11308 u Krajišniku

⁶⁰ T. 11248-11249 u Krajišniku; Izjava MKSJ, str.5

⁶¹ T. 11247 u Krajišniku. Ispravljeno 17. 09. 2011. da bi bilo odraz transkripta.

⁶² Izjava MKSJ, str.5

⁶³ Izjava MKSJ, str.5

⁶⁴ T. 11250 u Krajišniku

51. Nakon dolaska sam zaključio da je to koncentracioni logor. Kad sam stigao u školu, dva zatvorenika su sastavljali popis zatvorenika.⁶⁵ Počevši od trećeg dana srpska policija bi bijesno uletjela u zgradu, ljudi koje nisam poznao bi došli. Bili su u uniformama i nosili su oružje. Ti ljudi bi se negativno ophodili prema ljudima u školi i onima koji su pokušali spasiti svoje porodice i sopstvene živote sklanjajući se od ratnih operacija.⁶⁶
52. Škola se nalazila prema srpskom dijelu grada, prema Sarajevu. To je bilo blizu tvornice za preradu drveta.⁶⁷
53. Predočena mi je fotografija (65ter#07934). Na njoj se nalazi zgrada Srednjoškolskog centra "Veljko Vlahović" u Rogatici gdje sam bio pritvoren.⁶⁸
54. Svi pritvorenici su bili Muslimani, izuzev dvije žene koje su bile Srkinje udate za Muslimane. Pritvorenima nije bilo dozvoljeno otići. Stražari su bili postavljeni po rubu školskog terena.⁶⁹ Desno od ulaza u školu u blizini su se nalazili administrativni uredi a na krovu jednog od tih ureda nalazilo se mitraljesko gnijezdo. Bilo je vojnika tu u snajperskom gnijezdu i oko zgrada, u blizini školske zgrade. Na samom ulazu vrata su bila vezana debelim lancem. Lijevo od škole postojalo je još jedno mitraljesko gnijezdo koje su opsluživali vojnici. Upozoreni smo da je sav teren oko škole miniran i ako bilo ko pokuša da pobjegne ili iskoči kroz prozor neke od učionica, biti će nemoguće jer je cijeli teren oko nas miniran. Mine su postavljene i stražari su bili na dužnosti oko škole.⁷⁰ Policija i vojska koja nas je čuvala bila je srpska policija i srpska vojska.⁷¹
55. Predočena mi je platna lista za maj 1992. godine RS MUP-a Sarajevo, Rogatica CSB (65ter#07330). Poznajem ljude koji se nalaze na spisku pod brojevima 1-24, 27-29, 31-39.⁷²
56. Bio je takođe čovjek po nadimku Noka iz Pančeva koji je bio jedan od Arkanovih vojnika, ali on nije bio jedini pripadnik paravojnih formacija u logoru. Bilo je i drugih koji su došli i koji su radili ono što su i drugi radili. Bilo ih je mnogo. Prvo što ih je činilo prepoznatljivim bila je ekavica, dijalekt srpsko-hrvatskog jezika, kojom su se služili. Takođe, ljudi ih nisu poznavali iz viđenja, nisu ih poznavali po izgledu. Ja ne znam te ljude. Bili su pod direktnom kontrolom komandanta Rajka Kušića.⁷³ Redovna srpska policija i srpska vojska su saradivali sa pripadnicima paravojnih formacija.⁷⁴

⁶⁵ Izjava MKSJ, str.5

⁶⁶ T. 11251 u Krajišniku

⁶⁷ Izjava MKSJ, str.5

⁶⁸ T.11249-11250 u Krajišniku

⁶⁹ T. 11255 u Krajišniku; Informativni list od 30. marta 2005.

⁷⁰ T. 11251, 11252 u Krajišniku

⁷¹ T. 11309 u Krajišniku

⁷² Dodatni informativni list od 24. marta 2005.,

⁷³ T. 11309 u Krajišniku

⁷⁴ T. 11310 u Krajišniku

57. Stražari su nas natjerali da potpišemo papir na kojem je pisalo da smo dobrovoljno prešli na srpsku pravoslavnu vjeru. Radisav Ljubinac zvani Pjano i Macola su iskoristili priliku da nam ukradu nakit.⁷⁵
58. U logoru je bila i jedna srpska porodica. Imali su tri sina koji se nisu htjeli boriti u vojsci. Bilo je i Srпкиnja koje su bile udane za Muslimane. Sa njima se jednako postupalo.⁷⁶
59. Uslovi za ishranu i pranje su bili krajnje neadekvatni. Uslovi za spavanje nisu ni postojali.⁷⁷ Bilo nas je 47, uključujući žene i djecu, koji smo spavali u istoj prostoriji. Hranu koju smo ponijeli sa sobom pojeli smo vrlo brzo a onda je nastao pravi problem sa hranom jer je tu bilo mnogo žena i djece koji nisu imali šta da jedu. Danima nismo imali ništa da jedemo, a onda bi se nekim danima pojavila srpska vojska sa malim kamionom i donijeli bi 5 do 6 vreća krompira, na primjer, nekoliko flaša jestivog ulja i nešto makarona. Jednom prilikom kad su donijeli nešto hrane moja porodica je dobila 3 krompira, tri ili četiri male porcije tjestenine za period od, recimo, 21 dan. Bila je nestašica vode. Imali smo vrlo malo vode. U periodu od tri i po mjeseca dok sam bio zatočen u školi, uspio sam se oprati samo jednom, i to samo trup.⁷⁸
60. Isprva me ispitivao jedan vojnik, zvao se Vinko Zoranović, nadimak mu je Joja. Pitao me je koliko je ljudi na trgu, i o oružju.⁷⁹
61. Kasnije sam odveden u odvojenu kuću, doveden komandantu logora, Rajku KUŠIĆU, i ispitivan. Dočekala me jedna žena uz komentar: "Gotovo je." Pozdravio sam ga kao komandanta. Pitao me je gdje sam bio do tada i o oružju. Pitao me je gdje sam se skrivao. Dovedli su jednu ženu. [redacted] Ispitivali su je o njenom bratu kojeg su uhvatili. Tog puta me nisu tukli. Rajko mi je saopštio da je ovo rat.⁸⁰
62. Tom prilikom Rajko Kušić mi je lično rekao da je on komandant Rogatice, da je on komandant logora i da je ustvari sve pod njegovim okriljem ili rukovodstvom.⁸¹
63. Rajko Kušić mi je naredio da odem na trg i nadem neke od svojih kolega i savjetujem im da se predaju. Kušić mi je rekao da će za sat-dva doći do krvoprolića. Odbio sam ići, ali je on dao naslutiti da će se nešto loše dogoditi mojoj porodici ako ne odem, pa sam otišao.⁸²
64. Otišao sam na trg i vidio kako se dvjesto do tristo ljudi približava školi. [redacted] Rekao sam mu da ga Kušić traži. Otišli smo do škole.⁸³

⁷⁵ Izjava MKSJ, str.7

⁷⁶ Izjava MKSJ, str.6

⁷⁷ Informativni list od 30. marta 2005.

⁷⁸ T. 11252-11253 u Krajišniku

⁷⁹ Izjava MKSJ, str.5

⁸⁰ Izjava MKSJ, str.5

⁸¹ T. 11255 u Krajišniku

⁸² Izjava MKSJ, str.5

⁸³ Izjava MKSJ, str.5

65. U toku prvog mjeseca u logoru je bilo otprilike 400 ljudi, glavnom žena i djece. Među njih 400 bilo je samo 70 do 90 odraslih muškaraca. Vidio sam da stiže mnogo novih zatvorenika. Broj im je narastao na 1.100 ljudi.⁸⁴
66. Puno ih je odvedeno prvim transportom. Možda je 300 ljudi ukrcano u autobuse i kamione i rečeno im je da idu Aliji, na muslimansku teritoriju. Ljudima je rečeno da idu u Sarajevo. Istina se odvijala 200 – 300 metara dalje. Ljude su odvojili u dvije grupe. Žene i djecu su transportovali van, a muškarce su odvezli u logor Batković.⁸⁵ Ti ljudi nisu svojevolumno napustili Rogaticu.⁸⁶
67. Podvrgnuli su nas jakom mentalnom i fizičkom maltretiranju. Vodili su me na treći kat i u podrum gdje su me ispitivali i tukli. Postavljali su mi pitanja o mojoj radio-amaterskoj stanici i članovima porodice koji su bili u muslimanskoj vojsci. Tukli su me i mučili klještima za žicu. Uvrtali su mi kožu. Nisam imao odgovore na njihova pitanja.⁸⁷
68. Jednoga dana Macola, srpski vojnik u uniformi, se pojavio u učionici gdje sam ja bio i predstavio se, ne imenom nego kao srpski vojnik koji je došao sa fronta u Srpskoj krajini u Hrvatskoj. Rekao je da je on od sada novi komandant logora, da moramo biti poslušni u svakom mogućem pogledu i da trebamo izvršavati njegove naredbe.⁸⁸ Nakon ovoga Rajko Kušić se nije više tako često pojavljivao, dolazio bi noću, ali nisam primijetio da je Rajko Kušić naročito izgubio ikakvu odgovornost u pogledu onoga što se odvijalo u logoru. On je bio apsolutni komandant. To što je Macola bio komandant logora značilo je da je bio podređen glavnom komandantu, a to je bio Rajko Kušić.⁸⁹
69. Tokom prvih petnaest dana nisu izvodili žene. Kada su jednom počeli, gotovo su svake noći izvodili žene i mlade djevojke. Držali su nas sve zajedno u učionicama. Žene i djevojke iz logora su isto tako odvodili u druge dijelove grada, u stanove, i tamo ih silovali.⁹⁰
70. Noću sam čuo vojnike da udaraju po zidovima i ruše stvari. Vrata bi se naglo otvorila. Uperili bi baterije djevojkama u lice. Nasumce bi odabrali žene i djevojke. Govorili bi im da ih vode na ispitivanje. Odvodili su ih da ih siluju. Odvodili su i djevojke koje nisu imale više od 13 godina. Mogli smo ih čuti kako vrište. Silovane su. Muškarci koji su to radili bili su vojnici i policajci pošto su i policajci i vojnici čuvali logor.⁹¹ Bilo je jednako puno silovanja kao i premlaćivanja.⁹²
71. Vojnici koji su viđeni da odvođe žene su Mladen Kojić, Zlatko Nešković, Vlado Marković, Dragomir Cerović, Ljuban Kojić, Danko Nerić, Feđa

⁸⁴ Izjava MKSJ, str.5

⁸⁵ Izjava MKSJ, str.5,6

⁸⁶ T. 11257 u Krajišniku

⁸⁷ Izjava MKSJ, str.6

⁸⁸ T. 11266 u Krajišniku

⁸⁹ T. 11266-11267 u Krajišniku

⁹⁰ Izjava MKSJ, str.6

⁹¹ Izjava MKSJ, str.6

⁹² Izjava MKSJ, str.7

Planinčić, Zoran Perović, Miko Ikonić, Radisav Ljubicinac - Pjano, Dragan zvan Macola, čije prezime mi nije poznato.⁹³

72. [REDACTED]
mi je jednom pričao o mnogim silovanjima koja su on i ostali počinili u logoru i na drugim mjestima. Rekao je: "Natjecali smo se da vidimo koliko bula možemo povaliti". Ta je rečenica značila da su se natjecali u tome sa koliko će žena seksualno opštiti.⁹⁴ Izraz "Bula" se odnosi na ženu Muslimanku, vjernicu, koja molitvom i kupanjem tijela umrlih žena priprema umrle za ukop. Srpski vojnici su nazivali sve Muslimanke bulama, polazeći od djece do starijih žena.⁹⁵

73. [REDACTED]

74. [REDACTED]

75. [REDACTED]

⁹³ Izjava MKSJ, str.7

⁹⁴ Izjava MKSJ, str.7

⁹⁵ T. 11284-11285 u Krajišniku

⁹⁶ Izjava MKSJ, str.6

⁹⁷ T. 11261 u Krajišniku

⁹⁸ T. 11258 u Krajišniku

⁹⁹ T. 11259 u Krajišniku; Inform. saop. od 30. marta 2005.

¹⁰⁰ T. 11258 u Krajišniku

¹⁰¹ T. 11261, T. 11292-11293 u Krajišniku

76. Poznat mi je identitet nekih od počinitelja koji su me tukli. To su: Mirko Planojević, Danko Nerić, Ozren Planojević, Feđa Planinčić, kao i čovjek iz Pančeva čiji je nadimak Noka, koji je bio jedan od Arkanovih vojnika.¹⁰²
77. [REDACTED]¹⁰³
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]¹⁰⁴
78. Zatvorenici su morali za srpsku vojsku da idu na prisilni rad, a to se odnosilo i [REDACTED]¹⁰⁵ Redovno su premlaćivani. [REDACTED] su prisiljavani da kopaju rovove za srpske snage, a obavljali su i druge zadatke kao što je sakupljanje smeća.¹⁰⁶ Nosili su municiju, pravili mitraljeska gnijezda od vreća sa pijeskom i ukopavali tijela po gradu. Svaki put kad bi se [REDACTED] pričao mi je da ako nisu dovoljno brzo radili ili ako nisu uradili tačno onako kako im je rečeno, tukli bi ih, psovali ih, vrijedali ih i prijetili da će ih ubiti.¹⁰⁷
79. Moja žena i sin su pušteni iz logora na rad. Ja nisam bio u stanju odlaziti iz logora na prisilni rad zbog ozljeda koje sam imao od premlaćivanja. Rekli su mi da su na ulici vidjeli mnogobrojna spaljena tijela.¹⁰⁸
80. Krajem augusta 1992. odveden sam iz logora da vidim Rajka Kušića. Išli smo kroz dio grada koji se zvao Krušućica gdje sam vidio puno tijela koja su se raspadala.¹⁰⁹ Prepoznao sam mnoga tijela koja sam vidio, a svi od njih su bili muslimanski civili.¹¹⁰
81. Sa jedne strane škole/logora bio je red prozora kroz koje smo mogli gledati van na ulicu i na brda na kojima se nalazila artiljerija. Na brdu koje se zove Ptičjak nalazio se veliki top iz kojeg se pucalo na Goražde. Jednog dana smo vidjeli čudan požar iz kojeg se dizao žutozlatni dim. Gorilo je otprilike mjesec dana. Stražar koji se zvao Cerović je pijan došao u logor i ispričao mi je što se dogodilo [REDACTED] i takođe me upitao da li znam što se dogodilo sa mojim prijateljem [REDACTED]. Rekao mi je da je na Ptičjaku ubijena velika grupa muškaraca Muslimana i da je [REDACTED] bio među njima. Stražar mi je rekao da je tijelo mog prijatelja spalio. Rekao mi je da su tijela sahranjena u masovnoj grobnici u Donjem Polju. Rekao mi je da više ne koriste masovnu grobnicu, već da sada spaljuju tijela na Ptičjaku. To je požar koji smo vidjeli.¹¹¹

¹⁰² Izjava MKSJ, str.6

¹⁰³ T. 11260 u Krajišniku

¹⁰⁴ T. 11260, 11261 u Krajišniku

¹⁰⁵ Izjava MKSJ, str.6

¹⁰⁶ Informativni list od 30. marta 2005.

¹⁰⁷ T. 11264 u Krajišniku

¹⁰⁸ Izjava MKSJ, str.7

¹⁰⁹ Izjava MKSJ, str.7

¹¹⁰ Informativni list od 30. marta 2005.

¹¹¹ Izjava MKSJ, str.7

82. Predočen mi je dokument bosanske Komisije za nestala lica u kojem su identifikovane žrtve koje su ekshumirane iz jame Paklenik u opštini Višegrad (65ter#07580). Označio sam zelenom bojom imena onih koje sam poznao. Sva imena su muslimanska osim imena Adonis Mladenović koji je poticao iz mješovitog braka, a to je jedino srpsko prezime koje se pojavljuje na ovom spisku. U potpunosti sam siguran da su ovi ljudi bili civili, bili su sa mnom, krili smo se u podrumima, i niko od njih nije nosio uniformu niti je imao ikakvo oružje.¹¹²
83. Početkom 1992. godine postojale su dvije džamije u Rogatici. Krajem 1992. vidio sam ostatke tih džamija. Lično sam vidio izvjesne dijelove grada, kako su izgledali, i bio sam šokiran. Obje džamije su uništene. Koliko se mogu sjetiti, jedna džamija je uništena krajem juna ili početkom jula. Pretpostavljam da je druga srušena kada je to područje čišćeno krajem jula.¹¹³ Jedna od džamija se zvala Čaršija a druga Arnaudija.¹¹⁴
84. Jednog dana vojnici su prošli pored škole u tenku. Danko Nerić je imao u ruci zastavu, nosio je u ruci zastavu, crnu zastavu sa obilježjem mrtvačke glave i kostiju, a njegov brat je nosio crvenu trobojku, zastavu Republike Srpske. Tenk je produžio u smjeru džamije. Nakon izvjesnog vremena čuli smo par udara ili udaraca, a zatim se deset minuta kasnije tenk vratio. Džamija je uništena ali ne potpuno pa su drugog dana došli drugi da je u potpunosti unište. Danko Nerić i njegov brat su došli poslije podne, nakon što je tenk tamo otišao prvi put. Došli su u veliku salu u školi i razgovarali sa nekim ljudima. Moja supruga je bila u blizini tako da sam indirektno čuo da je džamija djelimično uništena.¹¹⁵
85. Sljedećeg dana, nekad prije podneva, tenk se opet pojavio i otišao. Tom prilikom smo čuli samo jedan udar. Tenk se nije vratio a ubrzo nakon toga Rajko Kušić se pojavio sa velikim brojem vojnika i vidio sam da se nešto desilo. Pokupili su četiri ili pet muškaraca iz logora i odveli ih sa sobom. Tenk je naišao na nekakvu protivtenkovsku minu koja je eksplodirala, ubila vozača i ranila druge vojnike. Muslimani su odvedeni iz logora da služe kao neka vrsta živog štita srpskim vojnicima tako da bi ovi mogli izvuci svoje mrtve i ranjene iz tenka.¹¹⁶
86. [REDACTED] su po naređenju Rajka Kušića odvedeni iz logora zajedno sa približno 27 muškaraca i dvanaestogodišnjim ili trinaestogodišnjim sinom mog prijatelja, Edinom Hodžićem. Vojnici koji su ih koristili kao žive štitove su Špiro Knežević, Popović čije ime mi nije poznato, Brane Krsmánović, Slavo Nerić, Dragan Mihajlović, Milko Kovačević, Milan Djerić, Mišo Vojinović i Vojko Nešković. Čovjek koji ih je odveo je Pjano. Ukrkali su ih u autobus. Mislio sam da ih vode na prisilni rad. Autobus se vratio prazan. Za to vrijeme Srbi su pokušavali prodrijeti u

¹¹² T.11288 u Krajišniku, Dodatni informativni list od 30. marta 2005.

¹¹³ T.11281 u Krajišniku

¹¹⁴ T.11311 u Krajišniku

¹¹⁵ T.11281-11284 u Krajišniku

¹¹⁶ T.11282 u Krajišniku

Goražde. Te su ljude koristili kao žive štitove. Čuo sam da su samo dvojica preživjeli.¹¹⁷

87. Nisam vidio nikakva ubistva u logoru, ali sam vidio da odvede mnoge muškarce iz logora. Povremeno su grupe muškaraca iz škole odvodili iza škole. Tada bismo čuli pucjavu i ti se ljudi ne bi vratili u logor.¹¹⁸
88. Zatvorenika Muju Bešliju su ubila dva vojnika, Radisav Ljubinac zvani Pjano i pripadnik Arkanovih vojnih jedinica čije prezime ne znam, a ime mu je Dragan zvani Macola. Bili smo u istoj učionici, a ja sam bio pored vrata. Pjano je naredio Muji da ide sa njim. Pitao je kuda ga vode. Stražar, Pjano, mu je rekao da ne uzima nikakvu odjeću jer mu neće trebati. Gurali su ga kroz gomilu. Macola je čekao u autu kojim su ga odvezli. U to doba Macola je bio komandant logora. Mujo Bešlija se više nije vratio. Pitao sam Pjanu što se dogodilo Muji Bešliji i on mi je rekao da je Macola ubio Muju jer je našao pismo u njegovoj kući.¹¹⁹

Rajko Kušić u školi "Veljko Vlahović"

89. Povremeno sam vidao Rajka Kušića kako obilazi zgrade i razgovara sa zatočenicima. Ne znam o čemu su razgovarali, ali mnogi su nestali nakon tih razgovora i nisu se nikad vratili. Sa mnom nije nikada razgovarao. Uglavnom je razgovarao sa ženama. Rajko Kušić se obratio ljudima u logoru i obavijestio ih da će sve mladiće odjenuti u uniforme i poslati ih u rat da se bore. Nekoliko mladića je odvedeno.¹²⁰ Vidio sam Rajka Kušića u krugu škole 10 do 15 puta.¹²¹
90. Najduža posjeta Rajka Kušića svima nama trajala je oko sat vremena. Rajko Kušić nam je rekao da ne saradujemo dovoljno sa srpskom policijom i da oni koji su odvedeni na ispitivanje ne daju precizne podatke i otežavaju mu posao tako da je on suočen sa problemom vezanim za vremenski rok koji mu je dat. Kako nam je tad rekao, dat mu je vremenski rok. Rekao je: "Kasnim sa čišćenjem Rogatice. U drugim gradovima je već preuzeta kontrola a u Rogatici još nije, tako da ja sutra moram da izvjestim Pale zašto to već nije završeno."¹²² Bilo je tom prilikom nekoliko stotina prisutnih pritvorenika. Ja sam tada bio udaljen oko tri metra od Rajka Kušića.¹²³ Ne znam da li im je podnio izvještaj. Znam da je rekao da mora podnijeti izvještaj Palama.¹²⁴
91. Kada bi god Rajko Kušić došao u posjetu i kad bi nam pričao, kad bi nam se obratio, grupi ili većem broju nas, spomenuo bi svoje obaveze, da mora da pošalje izvještaj na Pale jer kasni u izvršenju svojih operacija. Jednom smo razgovarali. Rekao je da kasni u svojim operacijama, kasni u odnosu na dati rok, i da bi mogao imati problema sa rukovodstvom na Palama i da zbog toga

¹¹⁷ Izjava MKSJ, str.8. Pojašnjenje svjedoka i dodatak imena (Edin Hodžić) dana 17. 09. 2011.

¹¹⁸ Izjava MKSJ, str.7

¹¹⁹ Izjava MKSJ, str.7

¹²⁰ Izjava MKSJ, str.7,8

¹²¹ T. 11275 u Krajišniku

¹²² T. 11275 u Krajišniku

¹²³ Dodatni informativni list od 24. marta 2005.

¹²⁴ T. 11315 u Krajišniku

mora drugačije da radi s nama pritvorenicima u logoru i sa onim civilima koji su možda još uvijek u centru grada, u podrumima. O ovome je dosta često govorio spominjući da mora da ide na Pale i da mora da raportira tamo. Samo je prvom prilikom, tokom našeg prvog sastanka, rekao da mora na Pale i da izvijesti vojno rukovodstvo na Palama. Nije spominjao nikakva imena.¹²⁵

92. Otprilike dva mjeseca nakon što sam pritvoren prebačen sam u veću prostoriju a tu je bio televizor. Nismo ga koristili. Kao prvo, nije bilo struje, ali struja se kasnije vratila u taj dio grada i u školsku zgradu. Pretpostavljam da je televizor ostao upaljen jednom prilikom tako da se odjednom pojavila slika na ekranu kada je došla struja i u tom momentu su snimali Skupštinu na Palama gdje je gospodin Krajišnik držao govor a Rajko Kušić je stajao lijevo, sa lijeve strane. Nije sjedio, stajao je u uniformi i bio je naslonjen uz radijator ili prozorsku dasku ili nešto slično, ali sam ga vidio na televiziji kako stoji tamo na toj Skupštini.¹²⁶

93. Tomo Batinić je jednom posjetio logor. Bio je predsjednik skupštine opštine. Imao sam priliku da tada sa njim razgovaram. Kad sam ga vidio bio je teško ranjen. Imao je opekotine na licu i falilo mu je jedno oko. Bio je teško ranjen u nogu. Pitao sam ga šta će biti sa nama. Rekao mi je da je prekasno i da će sve biti uništeno. Zamolio sam ga da me spoji sa Rajkom Kušićem. Rekao je da mi Rajko neće pomoći i da mi je htio pomoći, da bi to već davno učinio. Upitao sam ga što mu se dogodilo budući da nije bio vojno lice. Rekao mi je da nije važno. To što mu se dogodilo je tragedija. Čuo sam da je pomagao nekim starijim ljudima u selu. Kušić ga je opomenuo da to ne radi. Njihovo vozilo je prešlo preko mine koja mu je postavljena na putu. Nije mogao objasniti zašto smo tamo niti što će nam se dogoditi. Po mom mišljenju on nije bio tvrdolinijaš SDS-a. Kasnije ga je zamijenio jedan drugi Srbin. Mislim da su ga otpustili jer je pomagao Muslimanima.¹²⁷ Puno ime mu je bilo Tomislav BATINIĆ.¹²⁸ Takođe mi je rekao: "Svi ovi ljudi će biti zaklani" ili nešto slično tome.¹²⁹ Ja sam shvatio da ćemo svi tu biti pobijeni, da ćemo biti pobijeni, jer je mnogo ljudi prije tog razgovora bilo ubijeno. Nestali su iz logora. Strijeljani su. Svima koji smo još uvijek bili tu u to vrijeme je rečeno da ćemo sve biti ubijeni, da ćemo svi nestati.¹³⁰

94.

¹²⁵ T. 11276, 11313 u Krajišniku

¹²⁶ T. 11277 u Krajišniku

¹²⁷ Izjava MKSJ, str.6, T.11263,11306 u Krajišniku

¹²⁸ T. 11262 u Krajišniku

¹²⁹ Informativni list od 30. marta 2005.

¹³⁰ T. 11263 u Krajišniku

¹³¹ T. 11306-11307 u Krajišniku

95. Razgovarao sam sa Svetom Veselinovićem, predsjednikom opštinskog SDS-a. Kritizirao me je zbog toga što sam Musliman. Uspio sam skupiti hrabrosti da ga upitam šta će biti sa nama. Rekao mi je da će svi Muslimani nestati sa teritorije. Rekao mi je da je imao sastanke sa Radovanom Karadžićem na Palama. Odlučeno je da će trećinu Muslimana ubiti, trećina će preći na pravoslavnu vjeru, a trećina će svojevoljno otići.¹³² Ovaj razgovor se odigrao u periodu oko septembra 1992. godine. Prije toga sam čuo nekoliko puta kako srpsko osoblje u školi spominje da će samo izvjesnom procentu Muslimana biti dozvoljeno da oстане u Rogatici i da je takva srpska politika.¹³³ U školi, u logoru, s vremena na vrijeme bi Rajko Kušić i drugi nižeg položaja došli sa informacijom da su na skupštinama koje su održavane na Palama donešeni nekakvi novi zaključci u smislu da u Rogatici ima pomenutih 30, 37%, tačnije, građana Muslimana. Kasnije se ovaj broj smanjio na 20 a onda i manje do posljednjih informacija koje smo čuli. Po posljednjim informacijama niko od Muslimana nije mogao ostati u Rogatici.¹³⁴
96. Prvi put sam čuo ovakvu informaciju na televiziji, na Skupštini u Sarajevu kada je gospodin Karadžić u jednom momentu rekao da ako se ovako nastavi muslimanski narod će nestati sa lica zemlje. Ne sjećam se svih tih govora ali se sjećam ovoga, usjeklo mi se u sjećanje kada je to gospodin Karadžić rekao.¹³⁵
97. Sveto Veselinović je takođe rekao vrlo strogim tonom, oštrim tonom glasa kao da me grdi: "Svi Muslimani će nestati." Konačno sam shvatio da se kraj približava za mene i moju porodicu. Vidio sam sebe u grupi onih koje će ubiti.¹³⁶
98. Predočen mi je dokument (65ter#08181) sa datumom 20. juli 1993. godine koji predstavlja naredbu Radovana Karadžića kojom se potvrđuje imenovanje članova Ratne komisije Srpske Republike u Rogatici. Pod brojem 2 vidim ime Tomislav Batinić. Mislim da je to isti Tomislav Batinić sa kojim sam razgovarao u logoru. U istom dokumentu sam vidio ime Sveto Veselinović. On je bio predsjednik SDS-a za grad Rogaticu. Takođe sam vidio ime Milorad Sokolović. Znam sigurno da se radi o istoj osobi koju sam prethodno spomenuo kao jednog od onih koji su dijelili oružje po Rogatici.¹³⁷
- [REDACTED]¹³⁸

Nakon zatočeničkog logora

99. [REDACTED] Nakon toga smo prebačeni na prostor trga. Tamo smo ostali nekih 11 - 12 mjeseci.¹³⁹ [REDACTED]¹⁴⁰

¹³² Izjava MKSJ, str.8, T.11278 u Krajišniku

¹³³ Informativni list od 30. marta 2005.

¹³⁴ T.11280 u Krajišniku

¹³⁵ T.11281 u Krajišniku

¹³⁶ T.11278-11279 u Krajišniku

¹³⁷ T.11262-11263 u Krajišniku

¹³⁸ T.11305-11306 u Krajišniku

¹³⁹ Izjava MKSJ, str.8

100. Srbi su se počeli vraćati u Rogaticu u martu 1993.¹⁴¹ [REDACTED]
101. [REDACTED]
102. [REDACTED]

Posljedice po svjedoka i muslimansku zajednicu u Rogatici

103. [REDACTED]¹⁴⁵ Sve što se dogodilo u Rogatici ostavilo je strašne posljedice na mene. Teško sam bolestan. Izgubio sam svu vjeru u ljude koje sam znao i koje sam volio. Još uvijek ih se bojim. Činjenice su tako istinite i tako bolne da ova moja agonija, ova patnja koju još uvijek osjećam je nešto čega se ne mogu osloboditi. Ne mogu pobjeći od slika. Ne mogu razumjeti svog nekadašnjeg prijatelja Ratka Kušića, moje poznanike, moje prijatelje, ljude koji su bili kumovi na našim vjenčanjima, da su učinili sve oni što su učinili. Da su bili u stanju da učine takve nečovječne radnje. Pokušao sam sebi oduzeti život tri puta. Moji nekadašnji prijatelji i komšije, ti ljudi su potpuno zavedeni, i nikada neću razumjeti odakle je to ludilo došlo. Osjećam bol i žaljenje za ljudima koji su ubijeni; civili, nedužni civili, ubijena djeca. Žalim i te druge ljude, te zločince. Upotrijebio sam riječ ljudska bića, ljudi, ali osobe koje su to uradile nisu ljudska bića. Nisu ni životinje. To su neka stvorenja koja su u datom momentu uradila šta su uradila.¹⁴⁶
104. Utjecaj događaja na muslimansku zajednicu u Rogatici je poguban. Bila je to noćna mora. Ljudi su nestali. Protjerani. U zatvorima. Oduzeta im je imovina. Opljačkani su. Osakaćeni su. Čak i oni koji su preživjeli žive sa teškom istinom i užasnim bolom sa kojim moraju živjeti do kraja života.¹⁴⁷
105. [REDACTED]

¹⁴⁰ T.11299 u Krajišniku

¹⁴¹ Izjava MKSJ, str.8

¹⁴² T.11299 u Krajišniku

¹⁴³ Izjava MKSJ, str.8

¹⁴⁴ Izjava MKSJ, str.8

¹⁴⁵ T.11218 u Krajišniku

¹⁴⁶ T.11289 u Krajišniku

¹⁴⁷ T.11290-11291 u Krajišniku

[REDACTED] na
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
¹⁴⁸ Ogorčen sam samo na srpske vojnike, nažalost čak i žene koje su činile zla. Ogorčen sam na Tomu Batinića jer je bio predsjednik opštine. Ogorčen sam na gospodu Krajišnika i Karadžića koji su igrali ulogu u svemu ovome. Ogorčen sam na neljudska bića, neljudske političare i neljudske počiniocce među Srbima.¹⁴⁹

106. U svojim javnim nastupima koje sam vidio na televiziji, gospodin Krajišnik je odavao utisak razumnog čovjeka. Ali mislim da je slijedio tu politiku i shvatio sam koja je vrijednost položaja kojeg je imao. Moj prijatelj Kušić je otišao na Pale, i morao je nositi informacije na Pale. Gospodin Krajišnik je morao znati o ovim pojedinostima i kao ljudsko biće morao je reagovati u nekom momentu i reći: "Prestanite sa svim tim. Tako se ne ponaša." Političko rukovodstvo Republike Srpske nije učinilo ništa da zaustavi agoniju civila Rogatice, muslimanskih civila Rogatice. Naprotiv, eskaliralo je iz dana u dan do istrjebjenja pod navodnim znacima jer su rogatički Muslimani nestali. Iseili su se. Obraćeni na drugu vjeru. Pobjegli su. Tako sam ja vidio izvjesnu odgovornost u gospodi Krajišniku i Karadžiću kao osobama koje su mogle zaustaviti klanje u Rogatici.¹⁵⁰

¹⁴⁸ T.11304 u Krajišniku

¹⁴⁹ T.11311-11312 u Krajišniku

¹⁵⁰ T.11312-11313 u Krajišniku

WITNESS DECLARATION

This amalgamated statement, written in the English language, has been read over to me in the BCS language. I declare that the contents of this amalgamated statement, which is based on my previous statements/testimony as well as additional information provided on [REDACTED] 2011 is true and correct to the best of my knowledge and belief.

I understand that this amalgamated statement will be used in proceedings before the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY).

I have been advised that this amalgamated statement may also be provided to other law enforcement agencies and/or judicial authorities. I do not agree to have my amalgamated statement provided to those authorities at the discretion of the Office of the Prosecutor of the ICTY.

POTVRDA SVJEDOKA

Ova objedinjena izjava, napisana na engleskom jeziku, mi je pročitana na BHS jeziku. Ovime izjavljujem da je sadržaj ove objedinjene izjave koja je napisana na osnovu mojih predhodnih izjava/iskaza pred Sudom, kao i na osnovu dodatnih informacija koje sam pružio [REDACTED] 2011 istinit po mom znanju i sjećanju.

Razumio sam da će se ova objedinjena izjava koristiti u sudskom postupku pred Međunarodnim krivičnim sudom za ratne zločine u bivšoj Jugoslaviji.

Objašnjeno mi je da moja objedinjena izjava može biti data drugim organima sprovođenja zakona i/ili sudskim vlastima. Ne slažem se da se ova moja objedinjena izjava daje na korištenje tim organima.

Signature: [REDACTED]

Date: [REDACTED]

INTERPRETER CERTIFICATION

I, Milan Gal, interpreter, certify that:

- 1) I am duly qualified and approved by The Registry of the International Criminal Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Serious Violations of International Law Committed in the Territory of the Former Yugoslavia since 1991 to interpret from the Bosnian language into the English language and from the English language into the Bosnian language.
- 2) I have been informed by [REDACTED] that he speaks and understands the BCS language.
- 3) I have orally translated the above statement from the English language to the BCS language in the presence of [REDACTED] who appeared to have heard and understood my translation of this statement.
- 4) [REDACTED] has acknowledged that the facts and matters set out in his statement, as translated by me, are true to the best of her knowledge and recollection and has accordingly signed his signature where indicated.

Signature: [REDACTED]

Date: [REDACTED]